

2012

15/10 Фандъкова не очаква криза с боклука след затваряне на депото в Суходол

Столична община временно разкрива старо сметище край Долни Богров.

До края на годината се очаква да бъде запълнено сметището край столичния квартал Суходол". След това боклукът ще бъде извозван към старо депо край село Долни Богров. "Затварянето е отдавна планирано, Европейската комисия е запозната, не очаквам проблеми и криза с боклука", коментира днес кметът Йорданка Фандъкова. Складирането е съгласувано също екоминистерството, което през лятото е изготвило Оценка за въздействие върху околната среда.

Идеята е сметището да работи около 2 години. Общината ще съхранява там всички отпадъци, които след сортиране не могат да се рециклират или изгорят – като изхвърлени битови уреди, строителни отпадъци, земни маси и инертни материали.

Bulgaria On Air

15/10 Кметът Фандъкова: Криза с боклука на София няма да има, затварянето на сметището е планирано

Криза с боклука на София няма да има, въпреки затварянето на сметището в квартал "Суходол" до края на годината. Това увери кметът на София Йорданка Фандъкова по БНТ в понеделник по повод новината, че след запълването на софийското сметище, боклукът на столицата поема към старото депо, близо до с. Долни Богров.

Кметството на столицата е заявило през септември промяна на проекта за рекултивация на старото сметище, което се прави от обединение "Закриване на депо Долни Богров", съобщава в-к "Труд". Новият проект предвижда свободният капацитет на депото до Долни Богров да бъде запълнен с отпадъци, а останалата част - рекултивирана. Проектът е за над 36 млн. лв., а срокът за изпълнение е 36 месеца.

"В момента в София се депонират на половина по-малко боклук от колкото преди 3 години," уверява в тази връзка Фандъкова. "Искам да кажа, че все още има свободен капацитет в Суходол. Разбира се, очаква се запълването на този свободен капацитет в следващия период, това е планирано и очаквано."

В мотивите към променения проект, подписани от Йорданка Фандъкова, се посочва, че депото в Долни Богров се отваря и заради продължаващото закъснение на одобрението за финансиране от Еврокомисията на завода за отпадъците. Това довело до необходимост от

осигуряване на допълнителен капацитет за депониране на отпадъците за периода 2012-2015 г., когато се очаква да е готов заводът.

Днес Фандъкова повтори отново, че проблемът с отпадъците ще бъде кардинално решен, когато бъде готов заводът за боклук. По думите ѝ, той е изпълнил условията на Брюксел на 100 %, въпреки това обаче изграждането на цялостната система се бави. "Очакваме одобрение от Брюксел. За съжаление, наистина има забавяне, все още се съгласува между различните служби. Обсъждат се вариантите - има ли държавна помощ или няма - това е въпросът, който в момента стои."

Депото край Долни Богров е приемало отпадъците на София от 1972 г. до 1995 г. Според плановете на общината, то трябваше да бъде закрито през 2010 г. Площта му е 427 дка, но след скъсването на дигата на река Лесновска при наводненията през 2005 г. отпадъците са пръснати върху 600 дка.

От Дневник

15/10 "Екобулпак" е глобена заради подвеждаща реклама

Комисията за защита на конкуренцията (КЗК) глоби компанията за оползотворяване на отпадъци от опаковки "Екобулпак" АД с 205 845 лв. за заблуждаваща радио- и интернет реклама, съобщава Капитал. Санкция в размер на 420 лв. е наложена и на рекламната ѝ агенция "ИвентЗоун".

Производството е образувано по искане на "Екопак България" АД - друга компания, която се занимава с оползотворяване на отпадъци от опаковки.

"Екобулпак е единствената организация, която гарантира, че събраните отпадъци от опаковки чрез нашите контейнери се рециклират" гласи проблемното изречение в радио рекламата, излъчвана по "Дарик Радио". Според констатацията на КЗК, то заблуждаващ характер и създава възможност за увреждане на конкурентите. Думата "единствената" налага извод, че всички останали действащи организации не могат да гарантират рециклирането на отпадъците, събрани в техните контейнери. Санкцията само за радио рекламата е в размер на 68 615 лв. за "Екобулпак" и 140 лв. за "ИвентЗоун".

Според регистъра на Министерството на околната среда и водите (МОСВ) организациите, които оползотворяват опаковки в момента са шест: "Екобулпак", "Екопак България", "Репак", "Булекопак", "Екоресурс България" и "Екоколект".

Съгласно закона, всяка година те трябва да доказват пред екоминистъра, че са рециклирали отпадъците, за които са поели задължение, като в противен случай им се налага продуктова такса. Тъй като и "Екопак България" АД, и "Екобулпак" АД са сред организациите без заповед за продуктова такса, КЗК счита твърдението за заблуждаващо и способно да увреди интересите на останалите конкуренти на съответния пазар.

В периода декември 2008 - март 2011 г. "Екобулпак" има реклама и в интернет, в която се твърди, че "Екобулпак" гарантира най-нисък риск при изпълнение на целите по оползотворяване". От КЗК заявяват, че приемат за заблуждаваща и тази реклама, по същите причини. Санкцията във връзка с тази реклама е в размер на 137 230 лв. за "Екобулпак" и 280 лв. за "ИвентЗоун".

В своя защита, от "Екобулпак" обясняват пред КЗК, че рекламният клип е бил излъчван в сравнително кратък период от време – от октомври 2011 г. до началото на март 2012 г. "Основната идея на радио клипа е била да информира обществото за възможностите за рециклиране на отпадъците, нуждата от разделното събиране, грижата към околната среда, както и чисто образователното напомняне за това кой вид отпадъци в кой цвят контейнери следва да се поставят. Поради това изречението, по повод на което е сезирано КЗК, не следва да се разглежда изолирано, а съобщението, част от което е то, следва да се разглежда в неговото цялостно звучене", посочват от компанията.

От Дневник

23/10 Софийските отпадъци – боклук или ресурс?

За някои хора в определен момент отпадъци са нещата, от които искат или трябва да се освободят. За други хора в друг момент същите неща са необходим и безценен ресурс. Ценни в отпадъците са не само съставните им материали – т.нар. вторични суровини, а също и хранителните вещества, и потенциалът за биогаз от органичните отпадъци, и предметите, които могат да бъдат поправени или употребени отново – мебели, електроуреди, строителни материали. Когато разнородните, потенциално полезни материали се смесят, те губят стойността си, развалят се, вече са чист боклук.

Къде е София сега?

Към момента София рециклира по официални данни на общината между 10% и 20% от цялото си количество отпадъци, образувано от домакинствата.

Останалите 90–80% преминават през ръчно и механично сортиране. При него се отделят някои годни за повторна употреба и рециклиране или едрогабаритни и опасни материали. Механично се разделят "тежките" (главно органични отпадъци) и "леките" (главно горивните материали като пластмаси и хартия). Материалите от "леката" фракция се транспортират и изгарят в циментовия завод на "Холсим" в Бели извор, а останалите се депонират във все още действащото сметище на Суходол.

Седем години след печално известната "суходолска" криза с боклука в София градът отново стигна до преломен момент. Капацитетът на сметището на Суходол е изчерпан, а новото депо "Садината" още не е готово. Мерките за намаляване отпадъците за депониране се изчерпват с **най-неефективния начин за извличане на стойност от материалите и вещите**, които са в боклука – ръчно и механично сортиране на веднъж смесения отпадък преди изхвърлянето му. Ниското ниво на рециклиране в София се дължи на редица сериозни недостатъци на сегашната система за разделно събиране.

При това положение, вместо да инвестира усилия и средства в подобряване на организацията на сметосъбирането, извличането и преработването на качествени вторични суровини, Столичната община предпочита наглед най-лесния вариант: да се вложат над 200 милиона лева от европейските фондове за една нова, още по-голяма инсталация за механично-биологично обработване на смесените отпадъци. Т.нар. **"завод за боклук" на практика ще произвежда именно... боклук** предимно отпадък за изгаряне в "Топлофикация – София" (40%), както и голямо количество замърсени стабилизирани органични отпадъци, подходящи единствено за рекултивация на силно нарушени терени като мини или сметища (20%). Една трета от отпадъците ще отиват на новото сметище, а вторичните суровини от завода ще са едва 3% от теглото на входящите отпадъци.

Този план, от една страна, създава риск за здравето на жителите на града поради опасните емисии, свързани с горенето на отпадъци, от друга – най-вероятно ще запълни капацитета на новото депо "Садината" много по-бързо, отколкото е полезният живот на "завода за боклук", от трета – ще натовари местните данъкоплатци със значително по-високите разходи за управление на отпадъците през следващите 20-30 години.

Защо в София е така?

Бюджетът за управление на отпадъците на София в момента се образува приблизително по следния начин: Столичен общински съвет одобрява в пакет отчета от изминалата година и план-сметка с изчисления за необходимите разходи през предстоящата година. Според така заявените нужди се изчислява стойността (в промили) на такса "битови отпадъци", различна за граждани и за фирми. Високата събираемост на таксата е гарантирана, защото се събира заедно с данък "сгради". Промяната в данъчното зонирание, предложено тази година води до допълнително повишение на такса смет за 15% от собствениците на жилища.

В тази ситуация мотивацията на столичната администрация да оптимизира разходите за управление на отпадъци клони към нула.

Как може София да постигне повече?

Печелившият подход, възприет от редица големи градове по света, е извличане на материали, които да бъдат използвани в местната икономика, добавяне на стойност чрез преработка и производство, както и продажба на вторични суровини на вътрешния или международния пазар.

С правилно разделение още при източника (домакинства, офиси, магазини и др.) огромна част от отпадъците стават ценна суровина с висока пазарна цена. Световният и европейският опит показва, че след рециклиране и компостиране нивото на битовите отпадъци спада над 80%.

Ключът към успеха: край на анонимните отпадъци, удобно и лесно разделно събиране за всички, всеки плаща, колкото изхвърля, оптимизирани системни разходи и приходи,

зелени работни места, местни пазари за вещи повторна употреба и вторични суровини, планиране, информираност, подобрен продуктов дизайн.

Крайт на анонимните отпадъци

На практика това означава преминаване към индивидуални съдове за смет, зачислени на всяко домакинство, етажна собственост или заведение. Това предполага постепенно премахване на общите улични контейнери. Последното значи и повече свободно тротоарно и улично място. За квартали с ограничено пространство може да се приложи моделът на Брюксел, при който в определени дни за събиране, собствениците изнасят разделените си отпадъци в закупени от тях специални чували. С цената на последните пък се заплаща дължимата такса смет.

На първо време това трябва да се случи в големи търговски обекти, хотели, административни учреждения, офиси и образователни заведения, бизнес центрове, университети. Те имат важни предимства: отделят относително малко видове отпадъци (предимно хартия и опаковки), с по-голяма "чистота" в сравнение с домакинствата, и са лесни за идентифициране и контрол.

Следват домакинствата в малки жилищни сгради, в каквито живеят над 20% от столичани и по-лесно могат да бъдат снабдени със съдове за разделно събиране.

Най-голямо предизвикателство са високетажните сгради заради големия брой домакинства в тях. Възможни са различни схеми според наличното пространство и инфраструктура. Например поставяне на контейнерите в обособен "остров", до който имат достъп само живеещите в съответния вход или блок. Възможно е и събиране на вторичните суровини в складови помещения по етажите. Изследване на основните видове високетажни сгради в града, на количествата и състава на отпадъците, които те отделят, придружено от консултации с етажните собственици и гражданите, ще помогне за намирането на приемлив и работещ модел на разделно събиране и ползване на индивидуални контейнери за отпадъци.

Хроника на една оптимистична версия за софийския боклук

2013 г. – С индивидуални контейнери се снабдяват 50% от административните и търговски обекти и 50% от нискоетажните жилищни сгради в града (или 11% от жителите).

2014 г. – Индивидуални съдове имат 100% от административните и търговски обекти, нискоетажните жилищни сгради, и 50% от високетажните сгради (това са 61% от жителите).

2015 г. – Индивидуални съдове са внедрени в целия град (или 100% от столичани).

Очертава се стабилна тенденция за многофамилно строителство в града, което налага да се разработят критерии и да се заложат конкретни изисквания към строителните предприемачи за проектиране на задължителната инфраструктура – пространство за събиране на отпадъците във всички нови сгради.

С разделно събиране за всички

Всички административни, търговски и жилищни сгради във всички столични райони разделят отпадъците на 4 вида:

1. В кафяв контейнер: биоотпадъци (хранителни, кухненски, градински)

Разделянето на биоотпадъците от останалите е най-важно, защото:

- хранителните и градинските отпадъци заедно правят между 30% и 40% от общото количество битови отпадъци от домакинствата
- при смесване с биоотпадъци вторичните суровини като хартия и пластмаси се замърсяват, а това намалява качеството и съответно пазарната им цена
- биоотпадъците са основна причина за отделянето на силния парников газ метан и за мобилизирането на редица вредни вещества (например тежки метали) в течностите, отделени от смесените отпадъци (т.нар. инфилтрат) при депониране в сметищата
- европейското и национално законодателство изискват постепенно строго ограничаване на изхвърлянето на биоотпадъци в сметищата.
- разделно събраните градински и кухненски отпадъци могат да се компостираат – прост процес на разграждане, при който се получава гарантирано чист компост – почвоподобрител
- разделно събраните хранителни остатъци, особено от хотели, ресторанти, кетъринг, пазари, но и от домакинства, са отлична суровина за производство на биогаз, от който се получават електричество и топлинна енергия
- разделното събиране на хранителните остатъци от заведения ще спре изхранването на бездомни кучета от тези източници.

Биоотпадъците в София имат потенциал за производство на биогаз който възлиза на 30 000 MWh електричество на година и още 30 000 MWh топлинна енергия. Достатъчно за това е разделно събиране на 60000 тона хранителни/кухненски отпадъци (ниво на събираемост от 45% от всички хранителни отпадъци) и разграждането им в безкислородна среда в специално съоръжение. Настоящият проект за интегрирано управление на столичните отпадъци предвижда изграждането на биогаз реактор с капацитет от едва 20 000 тона/годишно – три пъти по-малко от реално възможното количество.

Компостирането на разделно събрани зелени отпадъци от паркове и градини (около 20 000 тона/годишно при ниво на събираемост от 50% от цялото количество образувани градински отпадъци) би произвело около 10 000 тона / годишно чист почвоподобрител, годен за приложение в земеделието. Предвиденото в сегашния проект на Столичната община съоръжение за компостиране е с капацитет 24 000 т/годишно.

2 и 3. Със сини и зелени контейнери

Хартия и картон, както и стъкло могат да бъдат събирани от домакинствата, както и досега – в големи общи контейнери на улицата. Препоръчително е обаче търговските и административни сгради да използват собствени контейнери за хартия, картон и стъкло.

Търговските обекти в централна градска част могат да предават своите картони и други вторични суровини на хора, които ги събират в специално пригодени колички, за да се избегне допълнително натоварване на движението в центъра от сметосъбиращи камиони. Това се случва и в момента – много клошари събират ежедневно кашоните от магазините в центъра. Ако тази схема се легализира, това ще донесе по-голяма сигурност на тези хора и едновременно с това ще предотврати сегашната практика търговски отпадъци да попадат в контейнерите за домакинствата (това противоречи на столичната наредба за чистотата и новия Закон за управление на отпадъците).

4. Със сиви контейнери

Смесените отпадъци са леките опаковки и всичко останало, което не попада в предните категории.

Леките опаковки (пластмаса, метал, сложносъставни и др.) и останалите отпадъци, които не попадат в горните три групи, съставляват около 50% от всички отпадъци. Така събраните смесени отпадъци ще преминават през допълнително сортиране и обработване в завода за боклук, като **необходимият капацитет на завода към 2020 г. е с около 100 000 тона по-малък** от сега заложения от 410 000 тона годишно. Приблизителното 35% от всички отпадъци в София представляват опаковки. Разходите за тази част на системата на разделно събиране е логично да бъдат поети от производители и вносители на опаковани стоки чрез организациите за оползотворяване на отпадъци от опаковки, които сега управляват системата от цветни контейнери в града.

Това би означавало, че от общинския бюджет за управление на отпадъците ще отпаднат минимум една трета от разходите за разделно събиране, извозване и сортиране на хартия (20% опаковки), картон (95% опаковки) и стъкло (близо 100% опаковки), пластмаси (95% опаковки) и метал (90% опаковки). Точните количества и суми са предмет на договаряне между общината и организациите по оползотворяване, но при всички положения биха допринесли до намаляване на общинските разходи за събиране на отпадъци, а оттам – и на необходимостта за събиране на приходи под формата на такса смет.

Столичната община задължително трябва да осигури покритие за всички столични райони за разделно изхвърляне и на другите масово разпространени отпадъци: излезли от употреба моторни превозни средства, излязло от употреба електронно и електрическо оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори, излезли от употреба гуми, отработени масла, опасни битови отпадъци (живачни термометри, бои, химикали и лекарства с изтекъл срок на годност и т.н).

Във всички столични райони общината трябва да осигури и няколко площадки за връщане на всякакви разделени отпадъци.

Със справедлива такса смет

Такса смет е изключително силен и пряк начин за влияние върху поведението на домакинства, търговски и административни обекти. Масовото участие и спазване на разделното събиране може да се случи, ако такса смет се обвърже с количество остатъчни

отпадъци, които изхвърля всяко домакинство или юридическо лице. При внедряването на системата с индивидуални контейнери и събирането им от врата на врата това е напълно възможно.

Тази схема вече се прилага от фирми в столицата с право да сключват договори (с общината или с други лица, лицензирани да извозват отпадъци). Услугата се таксува според обема и честотата на извозване на предоставените съдове за смет. Опцията все още не е достъпна за домакинства и етажни собственици. Справедливото отношение към всички местни данъкоплатци предполага това да се промени.

Договорите с фирми за извозване на смесени битови отпадъци (сив контейнер) трябва да се сключват за всеки район след тръжна процедура и да задължават концесионера да предоставя на етажната собственост/собствениците на имот поисканите от тях контейнери и да ги обслужва в предварително определени дни, както и да почиства около контейнерите при всяко извозване.

СО трябва да осигури за всеки столичен район и фирми различни решения за заключване на контейнерите, поставяне на огради около тях, построяване на заслони, като работи в тясна връзка с концесионера и подизпълнителите на организациите по оползотворяване. СО следва да осигури безплатно и няколко квадратни метра тротоарно право на всеки собственик за разполагане на желаните от него контейнери.

Всяка етажна собственост/собственик на имот има право да поиска от общината контейнер за смесени битови отпадъци (1,1 куб.м, 0,24 куб.м), контейнер за биоразградими отпадъци (0,24 куб.м), контейнер за разделно събиране на отпадъци 0,24 куб.м (хартия, стъкло).

Собствениците заплащат еднократно заявените контейнери и ги стопанисват, но имат право да ограничават достъпа до тях. Сметоизвозващите фирми имат осигурен достъп до контейнерите и имат право да откажат извозването, ако отпадъците в тях не са правилно разделени, като са длъжни да уведомяват Столичния инспекторат.

Такса смет се изчислява въз основа на заявления брой и обем на съдовете за отпадъци и честота на извозване. Например етажна собственост, която е решила да ползва контейнер от 1,1 куб.м два пъти седмично и контейнер за биоотпадъци три пъти седмично, плаща общо за месеца 41 лева след закупуването на контейнерите. Стойността на тези контейнери е 370 лв. – еднократно заплащане. Тази услуга би била достатъчна за нуждите на близо 35 души, или около 15 домакинства. Допълнителните компоненти от таксата – за улично почистване и за поддръжка на депото остават фиксирани, както и в момента.

В цяла Европа (включително в страни като Албания, Сърбия и Румъния) има различни ефективни модели на управление на отпадъците в големите градове. Важно е общинските власти да решат кой е работещият за нас модел като вземат предвид спецификите и начина на живот. В случая със София най-решаващ остава факторът воля за промяна.

**Евгения Ташева е от сдружение "За Земята", координатор на програма "Нулеви отпадъци".*

23/10 БСК призова бизнеса да атакува в съда незаконната такса "смет"

Такса "смет" е противоконституционна и противозаконна. Гражданите и бизнеса трябва да атакуват пред съда всички общински наредби, свързани със събирането ѝ. За това призоваха от Българската стопанска камара чрез специално изявление пред медиите на председателя Божидар Данев и зам.-председателя Димитър Бранков.

От камарата се позоваха на Закона за опазване на околната среда, синхронизиран с европейското законодателство. Той въвежда принципа "замърсителят плаща". Въпреки това, според всички общински наредби такса "смет" се формира на база отчетната стойност на активи или данъчна оценка на имоти на принципа "собственикът на имот плаща", изтъкна Данев.

В Закона за местните данъци и такси е посочено ясно, че размерът на таксата за битови отпадъци се определя според количеството. Общинарите масово използват вратичка в закона – в случая допълнителна алинея 2, която казва, че при невъзможност да се установи количеството на отпадъка таксата може да се изчислява пропорционално върху основа, определена от общинския съвет.

В същото време общините са длъжни по закон да измерват и отчитат в НСИ количествата отпадъци (в т.ч. събрани и депонирани) и всичките 264 общини го правят.

"Защо при това положение общините продължават да определят таксата на база данъчна оценка на имотите и стойността на активите, кого лъжат с тези твърдения", попита риторично Данев и заключи, че всички общински наредби, определящи ТБО, са противозаконни и трябва да бъдат оспорени пред съда и да отпаднат.

Съществуват огромни и абсурдни разлики в отчетените в различните общини количества отпадъци – от 7 кг на жител за година (в община Лом) те стигат до 2285 кг/жител (в общината на Балчик), алармира Димитър Бранков.

Големи са и разликите при разходите на фирмите за ТБО на едно лице – от 8 лв. до 10 000 лв. за година. "Това показва, че отчетността на фирмено, общинско и национално ниво е нереална, а това създава невъзможност за надеждно прогнозиране на количествата за целите на проектирането на съоръжения за третиране на отпадъци. Освен това липсват икономически стимули за ефективно оползотворяване и намаляване на количеството отпадъци, "наказват" се инвестициите," е позицията на БСК.

Те припомниха, че отдавна съществуват работещи практики в Европа, поне десетина изпитани ефективни модела, въведени са дори и в Албания, Косово, Сърбия. "Само българските общини не могат да намерят начин да измерват количествата на битовите отпадъци на домакинства и фирми", коментираха още от камарата.

БСК работи от години по проблема с неправилното определяне на такса "смет". Заведени са дела във Върховния административен съд, има положително решение на Комисията за защита от дискриминация по жалба отново на камарата, подадена е жалба до омбудсмана

на България с искане за сезиране на Конституционния съд, налице е и препоръка от него до Народното събрание и Министерския съвет за промяна на Закона за местните данъци и такси.

БСК многократно е представяла предложения и становища за промяна на ЗМДТ в 39-ото, 40-ото и 41-ото НС, но до момента няма положително решение на проблема.

От **Босилена Мелтева**